

Н. Р. Гуменюк*

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ТОРГІВ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Проблема визначення правової природи повідомлення про проведення торгів дискутується у юриспруденції далеко не вперше. Проте сьогодні, в епоху інтеграції українського законодавства до європейських стандартів та за умов неефективності системи виконання судових рішень, що підтверджуються прийняттям низки нормативно-правових актів¹, виникла необхідність по-новому поглянути на повідомлення про проведення торгів у виконавчому провадженні з метою усунення “білих плям” у сприйнятті та нормативному регулюванні цього явища.

До дослідження правової природи повідомлення про проведення торгів зверталося ряд цивілістів, зокрема Р. Саватьє², М. І. Брагінський, В. В. Вітрянський³, І. Б. Новицький⁴, В. В. Груздєв⁵, Є. В. Каган, Г. О. Сухадольський⁶, В. В. Долинська⁷, М. Д. Єгоров⁸, Б. Д. Завідов, В. М. Разенков⁹, Д. Н. Сахабутдинова¹⁰, Л. С. Турсунова¹¹, К. М. Волков¹², Н. С. Демченко¹³, С. М. Бервено¹⁴, О. А. Беляневич¹⁵, С. О. Бородовський¹⁶ та ін.

Повідомленню про проведення торгів у рамках виконавчого провадження приділяли увагу такі дореволюційні процесуалісти, як: Є. В. Васьковский¹⁷,

© Гуменюк Н. Р., 2008

* аспірант Хмельницького університету управління та права

¹ Про внесення змін до законів України “Про державну виконавчу службу” та “Про виконавче провадження” щодо реформування органів державної виконавчої служби: Закон України від 22.12.2006 р. № 521-V // ВВР. — 2007. — № 10. — Ст. 84; Концепція вдосконалення судівництва: Указ Президента України від 10.05.2006 р. № 316/2006 // ОВУ. — 2006. — № 19. — Ст. 1376; Національний план дій із забезпечення належного виконання рішень судів: Указ Президента України від 27.06.2006 р. № 587/2006 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/4641.html>.

² Саватьє Р. Теория обязательств. Юридический и экономический очерк / Пер. с фр. Р. О. Халфиной. — М.: Прогресс, 1972. — 440 с.

³ Брагінський М. І., Вітрянський В. В. Договорное право. Книга первая: Общие положения: Изд. 2-е, испр. — М.: Статут, 1999. — 848 с.

⁴ Новицький И. Б., Лунц Л. А. Общее учение об обязательстве. — М.: Госюриздан, 1954. — 416 с.

⁵ Груздев В. Торги: понятие, правовая природа, признание недействительными // Хозяйство и право. — 2004. — № 7. — С. 24-36.

⁶ Каган Е., Сухадольский Г. Правовая природа конкурса // Хозяйство и право. — 2001. — № 2. — С. 49-53.

⁷ Долинская В. В. Торги: общая характеристика и виды // Закон. — 2004. — № 5. — С. 3-29.

⁸ Гражданское право: Учебник. В 3 т. / Под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. — М.: ТК Велби, Проспект, 2003. — Т. 1. 6-е изд., перераб. и доп. — 776 с.

⁹ Завідов Б., Разенков В. Организация и порядок проведения торгов // Российская юстиция. — 1996. — № 5. — С. 14-15.

¹⁰ Сахабутдинова Д. Н. Торги как субинститут договорного права и юридическая процедура: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Казанский государственный университет. — Казань, 2007. — 24 с.

¹¹ Турсунова Ю. С. Торги как способ заключения договора: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Санкт-Петербургский государственный университет. — СПб., 2004. — 17 с.

¹² Волков К. Н. Торги как способ заключения договора: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Уральская государственная юридическая академия. — Екатеринбург, 2006. — 149 с.

¹³ Демченко Н. С. Договор купівлі-продажу об'єктів приватизації (на матеріалах арбітражної практики України): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. — К., 1999. — 20 с.

¹⁴ Бервено С. М. Проблеми договірного права України: Монографія. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 329 с.

¹⁵ Беляневич О. А. Господарський договір та способи його укладання: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Київський національний університет. — К., 1999. — 173 с.

¹⁶ Бородовський С. О. Укладення, зміна та розірвання договору у цивільному праві України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Національний університет внутрішніх справ. — Х., 2005. — 20 с.

¹⁷ Васьковский Е. В. Учебник гражданского процесса / МГУ им. М. В. Ломоносова, КубГУ. — Краснодар: Советская Кубань, 2003. — С. 469.

Є. О. Нефед'єв¹⁸. Проте вони не визначали правої природи вказаного явища. Найбільш повно виділена проблема висвітлена Л. О. Новосольовою¹⁹, яка, однак, базується на сучасному російському цивільному законодавстві, що істотно відрізняється від положень українського. В Україні зазначені питання не отримали належного наукового висвітлення, що, на нашу думку, призвело, зокрема, до недосконалості правового регулювання порядку організації і проведення торгів у виконавчому провадженні.

Метою цієї статті є визначення правої природи повідомлення про проведення торгів у рамках виконавчого провадження, його наслідків та значення, а також аналіз національних правових норм, що регулюють цю сферу, на предмет виявлення упущенів та їх усунення.

Для визначення правої природи повідомлення про проведення торгів, які застосовуються для реалізації майна боржника, необхідно співставити існуючу надбання цивілістики щодо природи повідомлення про проведення будь-яких торгів із впливом виконавчого провадження, що породжує особливості такого повідомлення.

Насамперед слід зазначити, що виконавче провадження з властивими йому елементами імперативності, традиційно відноситься ученими до сфери регулювання публічного права. При цьому більшість дослідників відзначає присутність у виконавчому провадженні в тій чи іншій мірі елементів приватноправового регулювання²⁰. До останніх відносяться, зокрема, торги, що організовуються і проводяться спеціалізованою організацією з метою реалізації майна боржника. Повідомлення про проведення таких торгів знаходитьться одразу під впливом двох сфер правового регулювання: приватної — у рамках торгів і публічної — у сфері виконання рішень суду та інших юрисдикційних органів. Саме цим і зумовлений дуалізм правої природи повідомлення про проведення торгів у виконавчому провадженні.

Вплив публічного права з його імперативним методом проявляється у детальній законодавчій регламентації відносин, пов'язаних з опублікуванням чи оголошенням повідомлення про проведення торгів у рамках виконання виконавчих документів. Так, по-перше, положення відповідних нормативно-правових актів чітко визначають строк, місце опублікування чи оголошення повідомлення та його зміст із зазначенням, що визначене майно продается в рамках виконавчого провадження (п. 3.6 Порядку реалізації арештованого майна (далі — Порядок)²¹, п.п. 3.5-3.10 Тимчасового положення про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна (далі — Тимчасове положення)²²). Вказівка на те, що реалізація здійснюється саме в примусовому порядку, має істотне значення порівняно із звичайними торгами, оскільки з неї випливає можливість придбання майна потенційними покупцями за ціною, нижчою від ринкової. По-друге, оприлюднене відповідно до закону повідомлення про проведення торгів з метою реалізації майна боржника має значення для подальшої долі такого майна, торги і ходу виконавчого провадження у випадку відсутності покупців або наявності тільки одного покупця. У цьому разі торги вважаються такими, що не відбулися і призначаються повторні торги; якщо торги не відбулися двічі, то майно знімається з продажу, про що організатор повідомляє державного виконавця, який

¹⁸ Нефед'єв Е. А. Учебник русского гражданского судопроизводства / МГУ им. М. В. Ломоносова, Кубан. гос. ун-т. — Краснодар: Советская Кубань, 2005. — С. 376-377.

¹⁹ Новоселова Л. А. Публичные торги в рамках исполнительного производства. — М.: Статут, 2006. — 253 с.

²⁰ Агеев А. Х. Частноправовые и публично-правовые начала в исполнительном производстве: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.15 / Уральская государственная юридическая академия. — Екатеринбург, 2004. — С. 4.

²¹ Про затвердження Порядку реалізації арештованого майна: Наказ Міністерства юстиції України від 15.07.1999 р. № 42/5 // ОВУ. — 1999. — № 29. — Ст. 1511.

²² Про затвердження Тимчасового положення про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна: Наказ Міністерства юстиції України від 27.10.1999 р., № 68/5 // ОВУ. — 1999. — № 44. — Ст. 2214.

вживає інших дій для виконання виконавчого документа (п.п. 8.2-8.4 Порядку і п.п. 7.1-7.3 Тимчасового положення). По-третє, порушення законодавства щодо порядку, форми і змісту оприлюднення повідомлення, якщо вони істотно вплинули на торги та їх результат, може спричинити визнання таких торгов, а відповідно і договору, укладеного в результаті їх проведення, недійсними²³.

Висвітлені положення містять відображення елементів публічного права у значенні повідомлення про проведення торгов у виконавчому провадженні та дозволяють виділити у ньому односторонню дію організатора торгов — його обов'язок перед державною виконавчою службою (публічним утворенням) щодо організації торгов, у силу якого виникають передбачені законом наслідки. На відміну від одностороннього правочину, така дія породжує наслідки, що визначаються не волею особи, яка її вчинила, а безпосередньо законом.

У теорії цивільного права вже висловлювалися думки про доцільність розгляду повідомлення про проведення торгов в якості односторонньої дії організатора торгов. Так, І. Б. Новицький²⁴, Л. О. Новоселова²⁵, Д. Н. Сахабутдинова²⁶ та О. А. Беляневич²⁷ поділяють точку зору, згідно з якою повідомлення про проведення торгов визначається як запрошення робити оферти, тобто, по-суті, є реклами. Законодавець, визначаючи механізм правового регулювання цих відносин, застосовує поняття “рекламне повідомлення” (п. 3.6 Порядку). Оскільки повідомлення про проведення торгов у виконавчому провадженні містить інформацію як про самі торги, так і про майно, що становить предмет майбутнього договору, укладеного в результаті торгов, то, на наш погляд, можна погодитись із присутністю інформаційної та конкурентної функцій реклами у частині повідомлення про майно, яке реалізується з торгов. Це твердження базується на визначенні Л. В. Мамчур про те, що “реклама — це інформація про товар, особу чи ідею, викладена особливим чином в об'єктивній формі, призначена до розповсюдження з метою сформувати або підтримати обізнаність окремої групи споживачів реклами та їх інтерес щодо таких ідеї, особи чи товару”²⁸.

Інформація про майно, що продається в рамках торгов, не містить усіх істотних умов договору (одна з них — про ціну), який пропонується укласти з переможцем торгов — стороною договору, особа якого на вказаний момент також не відома. Саме тому повідомлення про проведення торгов не може розглядатися як оферта до договору, що буде укладений в ході торгов (автор цієї концепції — Р. Саватьє²⁹).

Що стосується інформації про дату, час, місце проведення торгов, реєстрацію учасників та інших умов проведення торгов, то у цій частині, з нашої точки зору, повідомлення не відповідає конструкції реклами тому, що містить всі істотні умови договору на проведення торгов і виражає намір організатора вважати себе пов'язаним цим договором у разі подачі заявок — повного і безумовного акцепту (відповідно до визначення публічної оферти, сформульованого С. О. Бородовським³⁰). Таким чином, повідомлення про проведення торгов набуває рис публічної оферти до договору про проведення торгов. Цю точку зору підтримують Є. В. Каган і

²³ Груздев В. Указ. работа. — С. 36; Клинова Г. Н. Принудительная реализация имущества должника на торгах // Закон. — 2004. — № 5. — С. 106-107.

²⁴ Новицкий И. Б., Лунц Л. А. Общее учение об обязательстве. — М.: Госюриздат, 1954. — С. 153.

²⁵ Новоселова Л. А. Указ. работа. — С. 11.

²⁶ Сахабутдинова Д. Н. Указ. работа. — С. 16.

²⁷ Беляневич О. А. Вказ. праця. — С. 131.

²⁸ Мамчур Л. В. Правовое регулирование реклами (цивиллистичный аспект): Автoref. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Львівський національний університет імені Івана Франка. — Львів, 2006. — С. 14.

²⁹ Саватьє Р. Указ работа. — С. 183.

³⁰ Бородовський С. О. Вказ. праця. — Х., 2005. — С. 7.

Г. О. Сухадольський³¹, а до розгляду повідомлення як оферти щодо договору про проведення торгів схиляються М. І. Брагінський та В. В. Вітрянський³².

До складу публічної оферти до договору про проведення торгів у виконавчому провадженні слід включити передбачений законодавцем обов'язок організатора торгів забезпечити потенційним учасникам право ознайомитися з майном, що підлягає реалізації за його місцезнаходженням (п. 3.16 Тимчасового положення).

Запропонована нами конструкція комплексної природи повідомлення про проведення торгів у рамках виконавчого провадження дозволяє усунути суперечності, які мають місце у цивільному праві при визначені повідомлення лише як односторонньої дії, одностороннього правочину організатора торгів або оферти до договору про проведення торгів. Так, концепція повідомлення як односторонньої дії організатора торгів, яка є запрошенням робити оферти, на думку М. І. Брагінського та В. В. Вітрянського, потребує уточнення: запрошення брати участь у торгах не може бути зведене до простого запрошення укласти договір. Запрошення як таке, по суті справи, “ніщо”, а запрошення брати участь у торгах — “дещо”³³. Тому, на нашу думку, під односторонньою дією організатора торгів слід розуміти не запрошення робити оферти, а оприлюднення інформації, яка створює обов'язки спеціалізованої організації щодо державної виконавчої служби, визначені не волею особи, а положеннями закону і, водночас, є рекламою майна, що підлягає примусовій реалізації на торгах.

До того ж, виходячи з міркувань С. О. Бородовського про те, що “запрошення зробити пропозицію укласти договір не містить бажання сторони бути юридично пов’язаною і не має на меті виникнення зобов’язання та надання сторонам певних прав чи покладення на останніх обов’язків”³⁴, можна вважати, що опублікування повідомлення не є запрошенням робити оферти, оскільки виражає намір організатора укласти договір на проведення торгів з усіма особами, які подали заявки в належному порядку та передбачає виникнення у них права на участь у торгах, права вимагати забезпечення такої участі тощо. Таким чином, повідомлення є офertoю до договору про проведення торгів. З цим не погоджуються В. В. Груздев, посилаючись на те, що обов'язки в організатора торгів виникають раніше, ніж надходять заявки, обов'язок щодо прийняття яких походить із факту повідомлення про проведення торгів, яке виступає одностороннім правочином³⁵. Теза про момент виникнення обов'язків організатора торгів з повідомлення підтверджується у разі його розгляду як односторонньої дії, наслідки якої визначені законом, а теза про виникнення обов'язку приймати заявки із повідомлення одностороннього правочину спростовується вказівкою на його появу із повідомлення безвідкладної оферти щодо укладення договору про проведення торгів згідно з принципами справедливості, добросовісності та розумності (п. 6 ч. 1 ст. 3 Цивільного кодексу України³⁶).

Окрім проблеми визначення правової природи повідомлення про проведення торгів у рамках виконавчого провадження, слід звернути увагу на відповідність сучасного законодавства у цій сфері найновішим науковим напрацюванням, а також наголосити на значенні дотримання положень закону щодо оприлюднення повідомлення для самих торгів.

Шляхом публікації повідомлення про проведення торгів реалізується принцип публічності інформації³⁷ (принцип гласності), якому дедалі більше

³¹ Каган Е., Сухадольський Г. Указ. робота. — № 2. — С. 49

³² Брагінський М. І., Вітрянський В. В. Указ. робота. — С. 225-228.

³³ Там же. — С. 225.

³⁴ Бородовський С. О. Указ. праця. — С. 11.

³⁵ Груздев В. Указ. робота. — С. 27.

³⁶ Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // ВВР. — 2003. — №№ 40-44. — Ст. 356.

³⁷ Волков К. Н. Указ. робота. — С. 70.

надають особливого значення у виконавчому провадженні³⁸. Інформація про проведення торгів, повідомлена з порушенням встановленого строку, зменшує можливість участі в торгах потенційних покупців і, відповідно, впливає на формування ціни реалізації. Ця обставина безпосередньо стосується інтересів боржника, що виражається у продажу майна за найвищу ціну, виявлену в процесі подання конкуруючих заявок і може спричинити визнання торгів недійсними за позовом заинтересованої особи. Цей же наслідок може мати місце у разі порушення вимог закону щодо змісту опублікованого повідомлення.

Неналежна форма доведення інформації про торги також є порушенням принципу гласності. Неналежною формою при цьому вважається оголошення повідомлення про проведення торгів по радіо, а також одноразове повідомлення, передане місцевим каналом телебачення. У першому випадку вся необхідна інформація (перелік майна, що виставляється на аукціон для продажу, відомості про майно, стартові ціни, кінцевий термін реєстрації для участі в аукціоні, дату, час та місце ознайомлення з майном та проведення аукціону, а також адресу, номери телефонів) — значна за обсягом, складна для сприйняття на слух, а тому вимагає іншого способу донесення до потенційних учасників торгів, а саме через її опублікування. В іншому випадку, не забезпечується можливість однозначного сприйняття і безперешкодної фіксації даних можливими учасниками торгів. Ці обставини негативно відображаються на приверненні уваги до торгів з боку можливих покупців³⁹.

Відповідно до п. 3.5 Тимчасового положення “спеціалізована організація, яка проводить публічні торги, не пізніше як за 15 днів до дня проведення публічних торгів публікує за місцезнаходженням нерухомого майна в друкованих засобах масової інформації інформаційне повідомлення про нерухоме майно, що підлягає реалізації. Це інформаційне повідомлення може також бути публічно оголошено в інших засобах масової інформації”. Порядок реалізації арештованого майна у п. 3.6 вказує, що “організатор аукціону не пізніше як за 15 днів до дня проведення аукціону публічно оголошує через рекламні повідомлення на телебаченні, радіо, у пресі перелік майна, що виставляється на аукціон для продажу, відомості про майно, стартові ціни, кінцевий термін реєстрації для участі в аукціоні, дату, час та місце ознайомлення з майном та проведення аукціону, а також адресу, номери телефонів”.

Вітчизняний законодавець не обмежує організатора торгів у виборі форми доведення інформації про проведення торгів у виконавчому провадженні до потенційних учасників цих торгів. На наш погляд, у цьому питанні слід погодитись із напрацюваннями російської доктрини і внести зміни до національного законодавства, звузивши перелік засобів масової інформації, в яких організаторам торгів у виконавчому провадженні дозволяється розміщувати інформацію про проведення торгів. Проте, з огляду на впровадження прогресивних технологій в життя суспільства, слід дозволити розміщувати повідомлення про проведення торгів на спеціалізованих сайтах мережі Інтернет.

Проаналізувавши новели ч. 8 ст. 129 проекту Виконавчого кодексу Російської Федерації⁴⁰ та п. 3.6 Порядку, вважаємо, зміст повідомлення про проведення аукціону з реалізації арештованого майна слід доповнити визначенням суми та порядку сплати реєстраційного внеску. Також, щоб не обтяжувати повідомлення порядком визначення переможця та іншими умовами участі в аукціоні, які на

³⁸ Улетова Г. Д., Машанкін В. А. Принцип гласности в исполнительном производстве // Концепция развития судебной системы и системы добровольного и принудительного исполнения решений Конституционного Суда РФ, судов общей юрисдикции, арбитражных, третейских судов и Европейского суда по правам человека: Сб. науч. статей. — Краснодар — СПб.: Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2007. — С. 514-522.

³⁹ Там же. — С. 518-521.

⁴⁰ Проект Исполнительного кодекса Российской Федерации / Отв. ред. Г. Д. Улетова. — Краснодар — СПб.: Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004 — 254 с.

сьогодні містяться у Порядку, а з часом можуть бути поміщені й у інші нормативно-правові акти, вбачаємо доцільним вказувати в повідомленні законодавство, що регулює відносини у сфері проведення торгів з реалізації арештованого майна.

Визначивши правову природу повідомлення про проведення торгів, вважаємо, що поняття “рекламне повідомлення” потрібно замінити поняттям “інформаційне повідомлення”, яке акцентує увагу лише на поміщенні в ньому інформації і не претендує на конкретизацію природи цього явища, під яким у доктрині водночас слід розуміти поєднання односторонньої дії організатора торгів, що породжує визначені законом наслідки, із реклами майна, що реалізовується, та з публічною офертокою до договору про проведення торгів.

Таким чином, п. 3.6 Порядку пропонується викласти в наступній редакції: “Організатор аукціону не пізніше як за 15 днів до дня проведення аукціону публічно оголошує через інформаційні повідомлення у місцевій, регіональній або загальнодержавній пресі, спеціалізованих виданнях, а також на спеціалізованих сайтах мережі Інтернет перелік майна, що виставляється на аукціон для продажу, відомості про майно, стартові ціни, кінцевий термін реєстрації для участі в аукціоні, розмір та порядок сплати реєстраційних внесків, дату, час і місце ознайомлення з майном та проведення аукціону, назви та реквізити нормативно-правових актів, що визначають порядок проведення торгів з реалізації арештованого майна, а також адресу, номери телефонів організатора”.

У Тимчасовому положенні досить детально описано зміст повідомлення про проведення торгів із реалізації арештованого нерухомого майна (п.п. 3.5-3.10) і удосконалити його можна шляхом скасування положення: “це інформаційне повідомлення може також бути публічно оголошене в інших засобах масової інформації”.

Отже, відображення нами правої природи повідомлення про проведення торгів у рамках виконавчого провадження через категорії односторонньої дії, яка має значення як для самого провадження, так і значення реклами майна, що реалізовується, та публічної оферти до договору про проведення торгів свідчить про поєднання публічноправових і приватноправових елементів у досліджуваному явищі. Відповідно до цього організатор торгів з'язаний повідомленням з часу його опублікування чи оголошення відповідно до законодавства, що виявляється у його обов'язку діяти в рамках закону ще до моменту подання заявок, який свідчить про появу контрагентів у відносинах з організатором торгів у виконавчому провадженні. Подавши заявки із документами про сплату реєстраційного та гарантійного внесків, потенційні покупці дещо трансформують відносини з організації торгів. Цим вони проявляють приватноправові начала у повідомленні про проведення торгів, а саме: в організатора виникають обов'язки прийняти заявки потенційних учасників торгів, обумовлені приватноправовою складовою повідомлення — публічною офертокою до договору про проведення торгів, зверненою до необмеженого кола осіб.

Саме із визначеної нами правої природи повідомлення про проведення торгів у виконавчому провадженні випливає його значення та наслідки для подальшої долі торгів та самого провадження.

Зроблені напрацювання у цьому дослідженні відкривають необхідність подальших наукових розвідок стосовно з'ясування правої природи та елементів договору про проведення торгів на основі визначення у складі повідомлення інформації, що є публічною офертокою до цього договору, а також загальної структури механізму укладення договорів у виконавчому провадженні.

*Стаття рекомендована до друку кафедрою цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права
(протокол № 6 від 27 грудня 2007 року)*